Gemeente Gorinchem

Raadsvoorstel: Z/26/816783/D-1055333
Onderwerp: **Raadsvoorstel Strategische Agenda Smart Delta Drechtsteden-Gorinchem en Projectenboek**

Datum: 26 oktober 2026
Portefeuillehouder: Machiel Krielaart
I&O: 19 november 2026
B&A / Raadsvergadering: 3 / 17 december 2026
Opsteller: Overige
Geeft voorstel begrotingswijziging: Nee

Onderwerp:

Strategische Agenda Smart Delta Drechtsteden-Gorinchem en Projectenboek

Voorstel:

Wij stellen u voor:

1. De Strategische Agenda Smart Delta Drechtsteden-Gorinchem, vast te stellen als gezamenlijke regionale uitvoeringsagenda voor de periode 2027-2031, waarmee uitvoering wordt gegeven aan de ambities en opgaven uit de Ruimtelijke Strategie Gezonde Maritieme Delta 2050.
2. Kennis te nemen van het Projectenboek voor de uitvoeringsgerichte uitwerking van de Strategische Agenda.

Aanleiding:

De Drechtsteden en Gorinchem staan voor grote maatschappelijke opgaven. De vraag naar woningen groeit, het energiesysteem loopt tegen grenzen aan, de bereikbaarheid staat onder druk en de kwaliteit van de leefomgeving vraagt om verdere versterking. Tegelijkertijd kent de regio een sterke economische basis, een toonaangevende maritieme sector en een lange traditie van samenwerking.

Veel van deze opgaven overstijgen de gemeentegrenzen. Gemeenten en regionale partners hebben daarom gezamenlijk gewerkt aan een agenda die richting geeft aan de ontwikkeling van de regio en focus aanbrengt in de gezamenlijke uitvoering.

De Strategische Agenda Smart Delta Drechtsteden-Gorinchem (hierna: de Strategische Agenda) vormt de gezamenlijke regionale agenda van de acht gemeenten, ondernemers, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en andere partners in de regio. De agenda beschrijft de gezamenlijke koers richting 2050 en vertaalt deze naar concrete keuzes en acties voor de periode 2027-2031. Centraal staan vijf regionale opgaven en acht doorbraakprojecten op het gebied van wonen, bereikbaarheid, energie, leefomgeving en economie. De Strategische Agenda richt zich daarbij op opgaven en projecten die van betekenis zijn voor inwoners, ondernemers en gemeenten en waarvoor samenwerking op regionale schaal noodzakelijk is.

Tijdens de totstandkoming werd de agenda aangeduid als Regionale Investeringsagenda (RIA). Gaandeweg is gekozen voor de naam Strategische Agenda Smart Delta Drechtsteden-Gorinchem. Deze benaming sluit beter aan bij het karakter van de agenda: naast investeringen gaat het om de gezamenlijke strategische koers én de uitvoering daarvan. De Strategische Agenda werkt de langetermijnambitie uit de Ruimtelijke Strategie Gezonde Maritieme Delta 2050 (zie bijlage) uit in concrete keuzes voor de komende vijf jaar. Daarmee ontstaat één gezamenlijke koers voor de regio.

Beoogd effect:

Met de Strategische Agenda werken gemeenten en partners gezamenlijk aan:

- het versterken van de brede welvaart van inwoners;
- het versnellen van de woningbouwopgave;
- het verbeteren van de bereikbaarheid van de regio;
- het versterken van het regionale energiesysteem;

Stadhuisplein 1
Postbus 108
4200AC Gorinchem
T 140183
F 0183-630540
E gemeente@gorinchem.nl
I www.gorinchem.nl

- het investeren in een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving;
- het versterken van de economische kracht van de regio;
- het vergroten van de gezamenlijke uitvoeringskracht.

Door regionaal samen te werken ontstaat meer resultaat dan wanneer gemeenten afzonderlijk investeren en handelen.

Argumenten:

1.1 De Strategische Agenda geeft richting aan de ontwikkeling van de regio
De Strategische Agenda verbindt de langetermijnambitie uit de Ruimtelijke Strategie Gezonde Maritieme Delta 2050 (zie bijlage) met concrete keuzes voor de komende vijf jaar. Daarmee ontstaat één gezamenlijke koers voor de regio. Deze Ruimtelijke Strategie is in Gorinchem omarmd door het voorgaande college, maar niet vastgesteld. In andere deelnemende gemeenten is deze strategie vastgesteld door raad of college. Om goed richting te kunnen geven is deze strategie nu verder uitgewerkt in deze Strategische Agenda en wordt deze in alle gemeenteraden ter vaststelling aangeboden.

1.2. De Strategische Agenda brengt focus aan
De regio kent veel ambities en opgaven. Niet alles kan tegelijkertijd worden opgepakt. Daarom zijn acht doorbraakprojecten geselecteerd die bijdragen aan de regionale opgaven op het gebied van wonen, bereikbaarheid, energie, leefomgeving en economie. Hieronder wordt per doorbraakproject de relevantie en meerwaarde voor Gorinchem toegelicht.

1. **Regionaal warmtenet**
   Gorinchem neemt niet deel aan dit doorbraakproject. Voor de samenwerking op het gebied van energie maakt Gorinchem deel uit van de RES-regio Alblasserwaard en niet van de energiesamenwerking binnen Smart Delta.
2. **Bouwstenen voor een decentraal energiesysteem**
   Ook aan dit doorbraakproject neemt Gorinchem niet deel, om dezelfde reden als bij het regionale warmtenet.
3. **Hubs en betrouwbaar openbaar vervoer (OV)**
   Voor Gorinchem is met name de ontwikkeling van een hub bij de A27 relevant. Deze kan bijdragen aan een betere verbinding tussen de corridor Utrecht-Breda en de MerwedeLingelijn en kan voorkomen dat doorgaande busverbindingen de stad in moeten rijden. Daarnaast staat de kwaliteit en beschikbaarheid van het openbaar vervoer onder druk. Regionale samenwerking versterkt de positie bij de lobby voor behoud, verbetering en uitbreiding van het openbaar vervoer.
4. **Snelfietspaden F15 en F16**
   De F15 loopt gedeeltelijk door Gorinchem en is daarmee direct relevant voor de gemeente. Gezamenlijk optrekken bij de ontwikkeling van deze doorfietsroute heeft al geleid tot extra investeringen vanuit het Rijk voor het aanpakken van knelpunten op de route.
5. **Klimaatbestendig, gezond en verbonden groenblauw netwerk**
   Dit doorbraakproject sluit aan bij de doelstellingen van Gorinchem voor een gezonde, klimaatbestendige en aantrekkelijke leefomgeving. Gorinchem draagt hier onder meer aan bij door de Linge beter bereikbaar en beleefbaar te maken. Ook bij de gebiedsontwikkelingen in het Stationsgebied, de Arkelsedijk en de Schelluinsestraat wordt aangesloten op het bestaande groenblauwe netwerk.
6. **Gebiedsontwikkeling MerwedeLingelijn**
   Door de gebiedsontwikkelingen langs de MerwedeLingelijn in samenhang te benaderen, ontstaat een grotere, gezamenlijke gebiedsontwikkeling. Dit versterkt de positie van de regio als gesprekspartner van Rijk en provincie. Voor Gorinchem is optimalisering van de MerwedeLingelijn van belang, waarbij de gemeente blijft inzetten op spoorverdubbeling. Daarnaast kan regionale kennisuitwisseling bijdragen aan de realisatie van de woningbouwopgave langs de lijn.
7. **Gebiedsontwikkeling Oude Lijn**
   Gorinchem maakt geen onderdeel uit van deze gebiedsontwikkeling. De kennis en ervaringen die binnen dit project worden opgedaan, kunnen echter relevant zijn voor de gebiedsontwikkelingen langs de MerwedeLingelijn.
8. **Clusterontwikkeling (maritieme) maakindustrie**
   Gorinchem sluit aan bij verschillende projecten die zijn gericht op werkgelegenheid, innovatie en economische groei. Daarnaast neemt Gorinchem deel aan Pact De Witt, dat eveneens binnen dit doorbraakproject valt. Verder wordt er veel samengewerkt op het gebied van verduurzaming en

duurzame energieopwekking door en voor bedrijven.

1.3 De Strategische Agenda versterkt de uitvoeringskracht van de regio
Gemeenten, ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke partners bundelen kennis, capaciteit, investeringen en netwerken. Hierdoor kunnen projecten worden gerealiseerd die afzonderlijke organisaties niet alleen tot stand kunnen brengen.

1.4 De Strategische Agenda bouwt voort op bestaande samenwerking
De Strategische Agenda is geen nieuwe bestuurslaag of organisatie. Zij bouwt voort op bestaande samenwerkingsverbanden, programma's en investeringen binnen de regio en geeft daar focus en samenhang aan.

1.5 De Strategische Agenda draagt bij aan lokale, regionale en nationale opgaven
De acht doorbraakprojecten dragen niet alleen bij aan gemeentelijke en regionale ambities, maar ook aan provinciale en nationale opgaven op het gebied van woningbouw, bereikbaarheid, energietransitie, leefomgeving, innovatie en economische ontwikkeling.

2.1 Het Projectenboek ondersteunt de uitvoering van de Strategische Agenda
Door kennis te nemen van dit Projectenboek wordt duidelijk op welke wijze en met welke projecten er uitvoering wordt gegeven aan de Strategische Agenda.

Risico's:

1.1 Voortzetting en financiering van de deelname aan Smart Delta is afhankelijk van de evaluatie.
De besluitvorming over de Strategische Agenda staat los van de evaluatie van de deelname van Gorinchem aan Smart Delta. Voor de deelname aan Smart Delta is in 2027 voor de eerste zes maanden budget beschikbaar. In het eerste kwartaal van 2027 wordt de deelname geëvalueerd. Daarbij worden onder meer de inhoudelijke meerwaarde voor Gorinchem, de concrete resultaten, de governance, de ambtelijke inzet en de financiële bijdrage betrokken. Op basis van deze evaluatie volgt afzonderlijke besluitvorming over de deelname en financiering voor de resterende periode van 2027 en volgende jaren.
Door de Strategische Agenda vast te stellen, stemt de raad in met de inhoudelijke regionale koers, de vijf opgaven en de acht doorbraakprojecten. Hiermee wordt niet vooruitgelopen op de uitkomst van de evaluatie of op structurele financiële deelname aan Smart Delta. Concrete financiële gevolgen worden afzonderlijk aan de raad voorgelegd.

Financiën:

Voor de deelname aan Smart Delta is in 2027 voor de eerste zes maanden budget beschikbaar. In het eerste kwartaal van 2027 wordt de deelname geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie volgt afzonderlijke besluitvorming over de deelname en financiering voor de resterende periode van 2027 en volgende jaren.

Verder kent de Strategische Agenda voor de komende jaren een gezamenlijke investeringsopgave van circa € 1,5 miljard. Een belangrijk deel daarvan is beschikbaar of toegezegd door gemeenten, bedrijven, woningcorporaties, onderwijsinstellingen, maatschappelijke partners en andere investeerders.
Voor Gorinchem gaat het daarbij met name om reeds beschikbare middelen en subsidies voor de gebiedsontwikkelingen Stationsgebied, Arkelsedijk en Schelluinsestraat. Deze gebiedsontwikkelingen dragen bij aan de doelen van de Strategische Agenda op het gebied van woningbouw, economie, groen en mobiliteit.

Instemming met de Strategische Agenda betekent niet dat de raad op voorhand instemt met nieuwe financiële bijdragen aan de daarin opgenomen projecten. Eventuele aanvullende investeringen of financiële bijdragen voor concrete projecten binnen Gorinchem worden, waar nodig, afzonderlijk via de reguliere begrotings- en besluitvormingsprocessen aan de raad voorgelegd. Daarmee behoudt de raad zijn kaderstellende rol en budgetrecht.

Participatie:

De Strategische Agenda is opgesteld in samenwerking met gemeenten, ondernemers, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties, woningcorporaties, netwerkbedrijven, vervoerders, waterschappen, provincie Zuid-Holland en andere partners. Deze samenwerking vormt ook de basis voor de uitvoering van de doorbraakprojecten. De agenda is daarmee niet van één organisatie, maar van de regio als geheel.

Communicatie:
Na besluitvorming in alle gemeenteraden van Regio Smart Delta Drechtsteden-Gorinchem wordt hierover gecommuniceerd via de website Smart Delta Drechtsteden. Verder wordt per project een plan van aanpak gemaakt met daarin aandacht voor communicatie.
Duurzaamheid:
Duurzaamheid is geborgd in alle doorbraakprojecten. Voor Gorinchem wordt echter op gebied van energie en duurzaamheid in een andere energieregio samengewerkt, namelijk RES regio Alblasserwaard. Gezien dit feit neemt Gorinchem geen deel aan de opgave “Robuust regionaal energiesysteem” en bijbehorende doorbraakprojecten (Regionaal warmtenet en Bouwstenen voor een decentraal energiesysteem) binnen de Strategische Agenda.
Vervolgproces:
Na vaststelling door de deelnemende gemeenteraden vormt de Strategische Agenda het gezamenlijke kader voor de uitvoering van de acht regionale doorbraakprojecten. De uitvoering vindt plaats binnen bestaande organisaties, programma’s en samenwerkingsverbanden. Per project is een trekker verantwoordelijk voor de voortgang, samenwerking en uitvoering. Projecten die gevolgen hebben voor de gemeente worden, waar nodig, via de reguliere gemeentelijke besluitvormingsprocessen aan het college en de raad voorgelegd. De raad wordt periodiek geïnformeerd over de voortgang van de Strategische Agenda en over projecten die voor Gorinchem relevant zijn. Met het vrijgeven van de definitieve stukken is de rol van de Stuurgroep beëindigd. De sturing, monitoring, communicatie en verantwoording over de uitvoering vinden plaats onder regie van de Bestuurlijke Regiekamer (BRK), waarin iedere gemeente bestuurlijk is vertegenwoordigd. De Klankbordgroep, waarin de BRK en de triplehelixpartners zijn vertegenwoordigd, blijft actief.
Bijlagen:
- D-1055287 Strategische Agenda Smart Delta Drechtsteden-Gorinchem - D-1055287 Projectenboek Strategische Agenda Smart Delta Drechtsteden-Gorinchem - D-1055504 Ruimtelijke Strategie 2050

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 10 november 2026
Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

1. De Strategische Agenda Smart Delta Drechtsteden-Gorinchem, vast te stellen als gezamenlijke regionale uitvoeringsagenda voor de periode 2027-2031, waarmee uitvoering wordt gegeven aan de ambities en opgaven uit de Ruimtelijke Strategie Gezonde Maritieme Delta 2050.
2. Kennis te nemen van het Projectenboek voor de uitvoeringsgerichte uitwerking van de Strategische Agenda.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 17 december 2026

Griffier,
{{esl:Signer1:signature:size(200,50)}}

Voorzitter,
{{esl:Signer2:signature:size(200,50)}}